

Faik Yavuz / Ankara Ticaret Borsası Başkanı:

“Tarım ve Sanayi de dengeyi kuramadık”

Çiftçi topraktan uzaklaşıyor

■ TARIMSAL ve hayvansal ürünlerde gün geçmiyor ki zamlarla karşılaşılmasın. Bir yıl tavan fiyat yapan soğan ertesi yıl taban da en düşük fiyattan alınıp satılıyor. Çiftçi topraktan her yıl biraz daha uzaklaşıyor. Tarımsal ürünlerde kendi kendine yeten ülkemiz adeta yabancı ülkelerden gelen ürünlerle istila edilmiş bir vaziyette...

“2016’da sıkıntılı günler yaşadık”

Faik Yavuz / Ankara Ticaret Borsası Başkanı:

Tarımsal ve hayvansal ürünlerde gün geçmiyor ki zamlarla karşılaşılmasın. Bir yıl tavan fiyat yapan soğan ertesi yıl taban da en düşük fiyattan alınıp satılıyor. Çiftçi topraktan her yıl biraz daha uzaklaşıyor. Tarımsal ürünlerde kendi kendine yeten ülkemiz adeta yabancı ülkelerden gelen ürünlerle istila edilmiş bir vaziyette...

Et de fiyat istikrarı bir türlü sağlanamıyor ve hayvan ithalatı sürüyor. “Ne olacak, neler oluyor, bunun sonu nereye varacak?” soruları sadece bu işin ticareti ile meşgul olanların değil tüm halkımızın ortak sorusu olmaya başladı. Tüm bunları konusunun uzmanı olan Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz’a sorduk.

Samimiyetle tüm sorularımızı cevaplayan Faik Yavuz’a teşekkür ediyoruz.

1953 Ankara Şereflikoçhisar doğumluyum. Cumhuriyet Lisesi'nin ardından Ankara Gazi üniversitesi Matematik bölümünü bitirdim. Okulun ardından baba mesleği olan canlı hayvan alım-satım işine başladım.

1980 yılında Ankara Ticaret Borsası meclisine girdim ve 1982 yılında yönetime seçildim. 1985 yılında istifa ederek ayrılışımın ardından 1995 yılında tekrar meclise girdim ve 1997 yılından başkan yardımcılığına 1999 yılında da Ankara Ticaret Borsası Başkanlığı'na seçildim.

2000 yılında Odalar Birliği yönetim kuruluna, 2001 yılında da Kredi Garanti Fonu yönetimlerine girdim.

2002 yılında Odalar Birliği Başkan yardımcılığı görevine getirildim ve 12 yıl bu görevi yürüttüm. Şu an Odalar Birliği'nde sayman üyesi olarak görev yapmaktayım.

2006 yılından bu yana da Kredi Garanti Fonu Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapıyorum.

Kuruluşundan beri de TOBB Üniversitesi mütevelli heyetinde üyeyim. Çeşitli vakıflarda da değişik görevlerde bulunuyorum.

2016 yılı sadece ticari anlamda değil tüm ulus olarak gerçekten sıkıntılı günler yaşadığımız, üzücü olaylarla sarsıldığımız bir sene oldu.

17/25 Aralık'ta başlayan sürecin devamı olan 15 Temmuz olayları hem siyasi hem ekonomik anlamda büyük sıkıntılar yarattı.

Suriye'de süregelen savaş ortamı, terör örgütlerine karşı ülkemizin verdiği mücadeledeki süreklilik, uçak krizi ile başlayan ve Rusya ile ticari bağlarımızın kesilmesi tüm piyasaların olumsuz etkilenmesine sebep oldu.

Terörün olduğu ülkelerde kaçınılmaz olarak turizm gelirleriniz, ihracatınız düşüyor ve dış ticaret hacminizde bir daralma yaşanıyor. Peki 'bu bizlerde bir karamsarlık yaratıyor mu?' diye olaya bakacak olursak kesinlikle bilinmeli ki, buna cevabımız hayırdır. Biz yine tüm gücümüzle çalışıyor; üyelerimizi yatırım yapmaya teşvik ediyor ve KOBİ'lerimiz değişik alternatif modellerle nasıl harekete geçirebiliriz düşüncesi ve bu modelleri tasarlamakla, uygulamaya sokmak, uygulamasını sağlamak için özveri ile çalışıyoruz. Biliyoruz ki, bizler yatırım yaptıkça ve üretimimizi arttırdıkça kimse büyümeyi engelleyemez.

Terörün olduğu ülkelerde kaçınılmaz olarak turizm gelirleriniz, ihracatınız düşüyor ve dış ticaret hacminizde bir daralma yaşanıyor.

Peki 'bu bizlerde bir karamsarlık yaratıyor mu?' diye olaya bakacak olursak kesinlikle bilinmeli ki, buna cevabımız hayırdır.

Biz yine tüm gücümüzle çalışıyor; üyelerimizi yatırım yapmaya teşvik ediyor ve KOBİ'lerimiz değişik alternatif modellerle nasıl harekete geçirebiliriz düşüncesi ve bu modelleri tasarlamakla, uygulamaya sokmak, uygulamasını sağlamak için özveri ile çalışıyoruz.

Biliyoruz ki, bizler yatırım yaptıkça ve üretimimizi arttırdıkça kimse büyümeyi engelleyemez.

Biliyoruz ki, bizler yatırım yaptıkça ve üretimimizi arttırdıkça kimse büyümeyi engelleyemez.

İçin ne gibi alternatif planlar hazırlıyorsunuz?

Günümüzde KOBİ'lerin en büyük sıkıntısının finansmana erişim sıkıntısı olduğunu biliyoruz ve bunun için de Kredi Garanti Fonu'nu iyi bir şekilde kullanıyoruz.

Sıkıntılı dönemlerde bankaların frene bastıkları ve krediye erişim olanaklarını kısıtladığı hepimizin malumu; krediye ulaşmak isteyenlerden kaliteli teminat istemeleri zaten sıkıntıda olan ve bu olanaktan yoksun KOBİ'lerimizi iyice sıkıntıya sokuyor. Hükümetimiz de bunu gördü ve 2016 yılının sonlarında bu krizi aşmada KOBİ'lerin ihtiyacı olan krediye ulaşmada en iyi aracın Kredi Garanti Fonu olduğuna karar verdi ve 250 milyar liralık bir imkanı yarattı. Komisyonlardan ve Meclis'ten geçen bu karar son onay merciinde imzaya gitti. Kısa zaman içerisinde imzadan çıkarak KOBİ'lerimizin finansmana erişim sıkıntısında büyük bir engel aşılmış olacak.

250 milyarlık bu rakam tüm bankaların KOBİ'lere kullandığı rakamın yüzde 65-70'ine tekabül ediyor. Finansmana erişim sıkıntısı çeken ve krediyle işlerinin açılmasında ufak bir ışık olan tüm KOBİ'lerimiz bizim kefaletimizle bundan faydalanacaklar.

Finansmana erişim sıkıntısı çeken ve krediyle işlerinin açılmasında ufak bir ışık olan tüm KOBİ'lerimiz bizim kefaletimizle bundan faydalanacaklar.

“Tarım ve Sanayi de

Faik Yavuz / Ankara Ticaret Borsası Başkanı:

Her yıl 2.5- 3 milyon ton un ihraç eden bir ülkeyiz son zamanlarda Bosna'da un ithal etmeye başladık, bu konuda neler söylemek istersiniz?

Bu sayın Cumhurbaşkanı'nın Başbakanlığı döneminde Bosna'nın gelişmesi ticari hayatına katkı koyulması amacıyla tamamen iyi niyetli olarak başlatılan bir çalışma; ancak görülüyor ki, birileri bu iyi niyeti fena halde suiistimal etmekte ve başka ülkelerin ürünlerini Bosna evraklarıyla ülkemize satmakta. Bu da haliyle ülkemiz üreticilerini, ihracatçısını hem üzmemekte hem de tedirgin etmekte. Bu suiistimale bir an önce "dur" demek ve tedbirler alınmasının gerekli olduğunu düşünüyorum.

Yıllık 600 milyon civarında bir para canlı hayvan ithalatına gitmekte. Ülkemizde buzağı ölümlerinin miktarı da yaklaşık bu orandadır. Eğer ki biz bu parayı buzağuların ölümünü engellemeye ayırabilirsek, zaman içerisinde ithalat dan kurtulacağız.

Bunun dışında hükümetimiz piyasayı nasıl canlandırırız, işletmelerimizin yükünü nasıl hafifletiriz çalışması ve hesapları içindedir. İnşallah 2017 tüm alanlarda arzuladığımız büyümeye kavuştuğumuz bir yıl olacak.

Başkanım, et de sorunlar bitmiyor, fiyatlar aldı başını gidiyor bunun sonu nereye varacak?

Maalesef biz ülke olarak yıllardır süregelen bir yanlışın içerisindeyiz ve bunun düzeltilmesi için Borsa olarak yetkililerle sürekli görüşmeler içerisindeyiz. 'Bu yanlışımız nedir?' diye baktığımız da bizim ülke olarak yıllardır ırk değişimini yeterince sağlayamadığımız ortaya çıkmakta. Yani et veren ırk ile süt veren ırkı bir türlü ayıramamışız. İşin özü süt veren ırkı da kesip yemiştir. Bu en büyük hatalarımızdan birisi, eğer ırk değişimini sağlayamaz, et veren ırk ile süt veren ırkı aynı kefedeye görmeye devam edersek bu sorun asla ortadan kalkmaz.

Rakip ülkelere baktığımızda onlar bir hayvandan 360- 400 kilo karkas alırken biz henüz 260- 270 kilolara ancak gelebildik. Bu 100 kiloluk fark çok büyük maliyet çok büyük fark demektir. İnsanların pahalı et yemelerinin de en önemli sebeplerinden birisidir.

Diğer nedenlere baktığımızda terör nedeniyle mera hayvancılığımızı kaybettiğimizi görürüz. Yüksek yem maliyetleri de bu alanda en büyük sıkıntılarımızdan birisidir. Bir kilo et de yüzde 65'lik yem maliyet oranı vardır, buna hayvanın beslenmesini, diğer sabit giderleri ilave ettiğimizde maliyetler çok yükselmektedir ve haliyle de bu pahalı et yememizin sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Peki neler yapılması gerekiyor?

Yıllık 600 milyon civarında bir para canlı hayvan ithalatına gitmekte. Ülkemizde buzağı ölümlerinin miktarı da yaklaşık bu orandadır. Eğer ki biz bu parayı buzağuların ölümünü engellemeye ayırabilirsek, zaman içerisinde ithalat dan kurtulacağız.

Biz ham materyali kendimiz üretmek zorundayız. Meralarımız bomboş dururken biz hazır yem getirtmek zorunda kalıyoruz. Bir zaman süresince ülke olarak biz kesinlikle ve kesinlikle damızlık etçil ırk ithal etmeliyiz ve bu ırkı çoğaltmak zorundayız.

Kırılgan olan piyasayı kontrol altına almalı ve hayvancılıkla uğraşan insanların bu piyasadan çekilmelerinin önüne geçecek, onları teşvik edecek çalışmalara imza atmalıyız.

Toprakta da çiftçimizin üretimden çekildiğini görüyoruz, bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Nüfusumuzun büyük kısmı hala tarım ve tarımsal ürünlerle uğraşiyor. Ancak rakamlara baktığımız da Avrupa'da nüfusun yüzde 8-9'luk kısmı tarım ile uğraşırken biz de bu rakam 35-40'lardan yeni yeni 22- 23'lere düşmüş olduğunu görürüz.

Avrupa'da tarla başı ortalaması 150 dönümlükken bizde bu rakam 59. Bazı bölgelerde bu ailelerin geçimini sağlayacak üretim imkanları vermiyor. Haliyle buradaki insanların şehirlere doğru bir göç başlıyor. Şehirlere göç eden insanların şehirden ve ülke ekonomisine maliyetleri elektrik, su, gaz vs. giderlere bakacak olursak aslında yaşam yerindekinden daha pahalıya mal olmaktadır.

Bunu önlemenin yolu nedir?

Biz 1985 yılından beri ısrarla şunu söylüyoruz. Türkiye'de bizim tarımı planlamamız lazım.

Mastır planları yapılarak Havza ekim projesinin gerçekleştirilmesi lazım. Her ürünün her toprakta aynı verimlilikte yetişmesi olasıdır.

“dengeyi kuramadık”

yok. Hangi ürün nerede daha iyi yetişiyorsa o ürünün o bölgelerde ekiminin sağlanması ve desteklenmesi gerekiyor. Bu yaklaşımla o ürüne göre üretim yapan sanayi işletmeleri de yerleşim ve tesislerini bu bölgeye yapacaklardır, böylece hem daha verimli ürün alma imkanı sağlanacak hem o bölgede ürüne yönelik sanayinin gelişmesi ile istihdam olanaklarının önü açılmış olacaktır.

Bir diğer husus da miras yoluyla tarlaların bölünmesinin önüne geçmektir. Bunun için de çalışmalar başlatıldı.

Artık ülkemizin çiftçinin karnını doyuracak ve toprağa dönüşünü sağlayacak bu sistemleri bir an önce oturtması gerekiyor.

Lisanslı depoculuk konusunda oldukça yoğun uğraşlar verdiğinizi biliyoruz, bize lisanslı depoculuğu anlatır mısınız?

Modern ülkelerin hepsi ürettikleri ürünün en iyi ve en sağlıklı bir şekilde muhafaza etmek ve en iyi şekilde değerlendirerek en uygun fiyatları satmak için çaba harcamakta.

Bilindiği gibi hasat mevsiminde fiyatlar düşer ve zaman içerisinde yavaş yavaş artar. Bu arada üreticiyi ezdirmemek ve üreticinin alın terinin karşılığını tam alabilmesi için bu sistem gereklidir.

Ürünün gerçek değerini bulduğunda satılması, sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmesi için bu sistem gerekiyordu, bizler de bunun mücadelesini vererek 'Lisanslı depoculuk' sisteminin ülkemizde uygulanmasını önünü açılmasına katkıda bulduk.

Bir malın gerçek fiyatı arz ile talebin bulunduğu noktadır. İki kişinin aralarında pazarlık yaparak alım satım yaptığı bir üründe haliyle alıcı veya satıcı avantajlı duruma gelecektir. Eğer çiftçi ürünün piyasa değerini bilmiyorsa haliyle alıcının vereceği her teklife açık hale gelecek ve büyük ihtimal zarar eden olacaktır. İşte tüm bunları engellemek, alıcı ve satıcının elektronik ortamda karşı karşıya gelmesini sağlamak, borsanın da sağlıklı şekilde işlemlerini sağlamak için Lisanslı depoculuk bir zorunluluktur.

Bu sistemin ülkemizde bir an önce yerleşmesini istiyoruz, bunun için Odalar Birliği ve TMO ortaklığında bir şirket kuruldu ve dokuz borsamız bu or-

tamda elektronik olarak bu ürünlerin alım ve satımını yapmaya başladı.

Lisanslı depoculuk dışında ne tür çalışmalar var?

Bakın dünyadaki fındık üretiminin yüzde 75'i ülkemizde; ancak baktığımızda fındık fiyatları Hamburg Borsası tarafından belirlenmekte, bunun önüne geçmek, ülkemizdeki bilhassa stratejik ürünlerin gerçek fiyatları ile dünya piyasalarında alınıp satılmasını sağlamak için Ulusal Borsamızı kuruyoruz. İnşallah bir sene içerisinde bunu faaliyete geçirmiş olacağız.

Ayrıca Ankara Ticaret Borsası olarak yeni bir proje geliştirdik ve İSEDAKülkeleri arasında tarım ürünlerinin alınıp satılacağı bir platform kuruyoruz. Uluslararası anlamda faaliyette bulunacak bu platform ülkemizin hem ekonomisine hem tarımsal ürünlerinin satışına büyük faydalar sağlayacak. Bunun yazılımları hazırlanıyor ve kısa

zamanlarda faaliyete geçmesi için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Tarım da kendi kendine yeten bir ülkeydik; ancak bugün baktığımızda tarım ürünleri ithal eden bir ülke konumundayız, bu konu da görüşlerinizi alabilir miyiz?

Tarımsal hasıla bakımından dünyada yedinci, Avrupa'da birinci durumdayız. Ancak, ithalatımızın nedenleri arasında iklimsel etkileri; çiftçinin topraktan uzaklaşma gibi nedenleri; gerek elektronik ortamın gelişmesi gerekse turizmin etkileri ile insanların değişik ülkelerde üretilen ürünleri öğrenmesi sonucu bunu arzulamalarını göz ardı edemeyiz.

İnsanlarımız şu yanlışlığa çok düşüyorlar ve ithalata haliyle kızıyorlar. Bakıyorlar ki Türkiye'nin yüzölçümüne göre uçsuz bucaksız bir toprağı var, ' niye biz üretmiyoruz da dışarıdan ithal ediyoruz?' serzenişlerinde bulunuyorlar.

lyi de kardeşim, bu toprakların yüzde 51'i ormanlık ve dağlık alan, kalan kısımda ki alanlarda ekim ile ilgili biraz evvel söylediğimiz hususları atlamamamız lazım.

Bir sene fasulye çok para ettiği için ertesi sene fasulye eken çiftçi, hasat sırasında aynı üründe yoğun arz sonucu beklediği parayı kazanamayınca o ürünü ekmiyor. Haliyle ihtiyaç da dışarıdan karşılanmak zorunda kalınıyor.

Burada parantez içerisinde acı bir gerçeği de itiraf etmek zorundayız. Biz ülke olarak 1980'lerden sonra büyük bir yanlışın içerisine girmişiz. Sanayileşmek adına tarımı ikinci plana itmiş ve önemsememişiz.

Gelişmiş dünya ülkelerine baktığımızda sanayi ile birlikte tarımdan da hiç kopmamışlar hem sanayinin gelişimine hem tarımın gelişimine aynı oranda özen göstermişler.

İşte tarımda tüm bunları biraz evvel de bahsettiğimiz Havza çalışması ile önleyebiliriz. Tarım ile sanayi bölgelerini, sanayi alanlarını ayırarak aynı özeni göstererek dışa bağımlılıktan kısmen zaman içerisinde kurtulabiliriz.

Peki, son olarak söylemek istedikleriniz var mı?

Ülke olarak tüm alanlarda dünyanın merkezi konumundayız. El birliği ile yatırım yapmalı, üretmeli ve ihraç eder duruma gelmeliyiz.

Dünya nüfusunun arttığını, bir zamarlar pirinç lapası ile beslenme ihtiyacını karşılayan Hindistan ve Çin gibi ülkelere insanların ekonomilerinde gelişmeler sonucu değişik ürünlerin arayışında olduğunu ve ülkemizde de tüm ürünlerin bolca üretildiğini unutmamalıyız.

Coğrafyamızın hemen üstünde bulunan eski doğu ülkelerinin tarımsal ürünlerini ülkemizde kuracağımız depolarda muhafaza ederek, hemen coğrafyamızın altında petrol zengini ancak tarımsal ürün fakiri ülkelere satarak yarınlarda bir Singapur, bir Dubai olma imkanları için canla başla çalıştığımızı herkesin bilmesini ve tüm üretici dostlarımızın, yatırımcılarımızın aynı bilinçle hareket etmesini dilerim.